

Juhani Aho

*Quian
markkinamies*

Juhani Aho

*Quuan
markkinamies*

 SAGA
EGMONT

Juhani Aho

Muuan markkinamies

Saga

Muuan markkinamies

Cover illustration: Shuttrestock

Copyright © 1884, 2019 Juhani Aho and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726071450

1. e-book edition, 2019

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Kuopiossa kohisivat markkinat täysimmillään. Joukko hälisi, kellot ja kulkuset kilisivät, hevoset hirnuivat ja humalaiset hurrasivat. Oli vähäisen jälkeen puolen päivän, ja kaikkien ilo oli ylimmillään. Joka rinkelireen ympärillä myllersi kuin muurahaispesässä, jokainen »maailman paras panoraama» oli väkeä pakaten täynnä. Minä kuljeskelin tuossa, kädet taskuissa ja nutunkaulus pystyssä, yhdestä miesjoukosta toiseen. Näin tuossa yhtä ja toista, monenlaista muotoa, monenlaista miestä: kuulin monta hauskaa asiaa, opin monta mainiota sanaa.

Seisoskelin juuri torin kuhisevimmassa kulmassa ja kuuntelin, kuinka vanha Leppänen, se iänikuinen viisujen kauppias ja entinen sotamies, lauloi ja myyskenteli laulujaan, lauloi ja myyskenteli, myyskenteli ja lauloi. Paljon hän lauluja osasi, kaikki taisi nuotilleen laulaa, vaikka mitä olisit kysynyt. Eikä sitä aina kysyäkään tarvinnut, itsestään hän ymmärsi, mikä laulu millekin oli mieleen ja mikä nuotti.

*-Hallin-Janne se postin tappoi Kuorehveden jäällä, Ja
Mattilan Sandran hiukset on kammattu toiselle puolen
päättä-*

niin hän tuossa muutamakseenkin lauloi ja hänen katsantonsa oli totinen ja nuotti surullinen. Mutta kun tytöt käskivät »lystimpiä» lauluja antaa, niin silloin tuli tämmöisiä:

*-Nättiä poikia ootettiin, mutt' eipä niitä tullut- tytöt
tyrski tuskissaan ja huolivat kuin hullut.*

ja sitä mukaa olivat sitten silmätkin vieikkaasti sirrallaan, ja sitä mukaa keikahteli nuotti.

»Viisumestariksi» tätä miestä kansan kesken kutsuttiin eikä herratkaan sen hartaammin kuuntele »konserttimestarejaan», kuin markkinamiehet kuuntelivat

häntä. Suuri oli hänen tavaransa menekki, eivätkä markkinat monen mielestä olisi markkinoita olleetkaan, jos ei Leppästä olisi niillä näkynyt. Mutta ei niitä markkinoita olekaan vielä taidettu Kuopiossa viettää, joilla Leppäsen täräjäväää ääntä ei olisi kuulunut. Eikä Kuopioon yksistään, vaan moneen paikkaan muuannekin, missä vain on lupa markkinoita pitää, kaikkiin Leppänen ennättää, joka paikassa hänet tunnetaan ja joka paikassa häneltä viisuja ostetaan.

-Antakaapas se Hallin-Jannen laulu!-Paljonko tukkipoikain laulu maksaa, jota äsken lauloitte?-Entäs se surulaulu Simmermannin kauheasta murhasta?

Näin huudettiin yhtäältä päin, mutta toisaalta taas näin:

-Ne laulut ne on jo vanhoja!-Eikö sillä enää uusia oookkaan?-Eikö vereksiä enää painetakaan?

-On, on! Tässä on se ihana uusi murhevirsi Wieenin kauheasta tulipalosta. Tässä on »kaksi kaunista laulua yhdestä nuorukaisesta, joka kultaansa suri», ja tässä sitten vielä muuan aivan vasta tehty laulu laulajapojasta, ja se alkaa näin:

*-Tämä poika se laulelee ja sill' on laulun ääni- Iät on
kaiket kävellynnä ympäri laulun läänii.*

Tätä laulua ostettiin suurella halulla, kun muka tiedettiin, että viisumestari oli tehnyt sen omasta elämästään ja omia kohtaloitaan siinä kertonut. Ja jos joku kysyi häneltä, kuka sen laulun tekijä oli vai oliko se hän itse, ei hän virkkanut mitään, hymyilihän vain viekkaasti. ja siitä ihmiset yhä enemmän luulemaan, mitä jo ennestään luulivat, että se laulu oli hänen oma tekemänsä. Hän antoi ihmisten luulla, mitä luulivat, eikä muuta kuin lauloi vain ja yhtä mukaa möi.

Innostus oli ylimmillään ja ostonhalu kiihkeimmillään, kun joku pukkasi minua takaapäin päällään kylkeen. Kun käännähdin, niin näin, että siellä oli mies, joka ei oikein näyttänyt tietävän, mitä hänen piti jaloillaan tehdä, kulkeako vai seisoa. Sitä miettiessä jalat kuitenkin tuskastuivat ja käännähyttelivät kannettavaansa omin lupinsa milloin eteen, milloin taakse; paikoillaan ne vain eivät ottaneet pysyäkseen ja siitä syystä sain vielä toisenkin puskun kylkeeni, kun päätäni käänsin.

-Antakaa anteeksi, hyvä herra, että ... tuota ... että minä vain tuota ... että jos sanoisitte, mitä ne tuolla toimittaa.- Hän heilahdutti päällään sinne päin, missä oli suurin tungos, ja pää heilahdutti vuorostaan häntä samaan suuntaan.

Aioin juuri ilmoittaa hänelle, mitä siellä toimitettiin, kun muuan vieressäni seisova lyhyenlanta renkimies, jota hän myöskin oli heilahdellessaan koskettanut, teki sen puolestani.

-Etkö sinä sitä tiedä, sanoi hän, että se on meidän kylän miehiä, ja se myöpi siellä omia tekemiään lauluja. Mene sinäkin ostamaan, niin näet vasta oikein, minkälaiseksi laulu pitää laatia!

-Mitä teidän kylän miehiä? tiukkasi toinen vastaan, vaikka puhe vähän kielellä kangerteli. Sinunko vai kenenkä' Mi-mistä sitä sitten sinä mu-mu-muka o-olet olevinasi?...

-Sama se sinulle on, mistä minä olen, kunhan itse tiedän, että olen Nilsiästä, viisasteli renki ja nauroi itse sukkeluudelleen.

Toinen ei ensin virkkanut mitään. Hyrähtelihän vain vähäisen ja pyöritteli sytyttämätöntä sikaria huuliensa välissä. Sitten ojensihe hän yht'äkkiä suoraksi tavallisesta kumaraisesta asennostaan, otti sikarin suustaan ja lauloi jalkojaan leputellen tämmöisen pätkän:

-Muualla on hevosia, Nilsiässä on pässi- Nilsiässä papinkin pojat tappavatten ryssii.

-Tehköönpäs tuo teidän kylän mies meidän kylästä semmoisen laulun, jos osaa! Semmoisia lauluja se meidän poika tekee milloin tahtoo ja tarvitsee!

-Elä valehtele siinä ... eläkä ylpeile muiden lauluilla!... Se, minkä sinä laulussasi sanot, on jo alusta pitäen valhetta, ja se on kaikista suurin valhe, että se viisu on sinun tekemäsi! intti renki.

-Ei se ole mikään viisu, sinä Nilsiänsä kollo! Ei se ole muuta mitään kuin sitä, mitä minä tahdoin sanoa sinulle ja kelle nilsiäläiselle tahansa...

-Kuka täällä nilsiäläisistä puhuu? kysäisi muuan toinen Nilsiänsä mies, joka muusta joukosta samassa tulla kekahti keskeemme.

-Tuo tuossa sanoo tehneensä herjuulaulun nilsiäläisistä, ja jo se sitä tässä yhden värssyn lauloi, toimitti renki, hyvillään, kun tapasi yhdenpuolelaisia.

-Vai herjuulaulun, vai herjuulaulun? Vai niin! No, laulappas tuota, niin että minäkin kuulen, minäkin olen Nilsiästä! rehenteli vastatullut.

-Te olette yksiä kolloja kumpainenkin! Johan minä sanoin, ettei sitä laulua ole sen enempää ennen tehtyä, mutta jos sitä tahdotaan, niin kyllä sitä lisää tehdyksi saadaan, jos niiksi kiertyy ja mies viinaan mieltyy... Ja saatetaan sitä alkaa uuttakin ... tuommoisesta rimpulasäärisestä räätälistä se vasta oikein hyvä laulu tulisikin... Etkös sinä ole räätäli?

-Niin mikä sitten?

-Niin, että sinusta se oikein hyvä laulu tulisikin.

-Vai tulisi ... no, elähän mitään ... vai tulisi minustakin laulu ... etköhän ensin koetteeksi tekisi itsestäsi ... ehkä

itsestäsi saisit paremman-koki räätäli viisastella, mutta mies keskeytti hänet:

-Minä olen laulaja ja laulajaks' olen luotu Eikä oo minun lauluni tok' Helsingistä tuotu...

Nämä säkeet hajoittivat kerrassaan nilsiäläisten epäilykset miehen runoilijataidosta. Molemmat katselivat kummastellen toisiinsa ja minuun, mutta itse laulaja näytti siltä, kuin hän olisi sanonut jotain aivan tavallista eikä mitään erikoisempaa.

Sillä välin muu väki rähisi viisumestarin ympärillä, joka yhä vain toisteli:

-Tämä poika se laulelee ja sill' on laulun ääni- Iät on kaiket kulkenunna ympäri laulun lääni.

-Mutta osataan sitä meidänkin miehissä laulaa ... kuuletko, mitä se tuolla laulaa... Se on hänen oma tekemänsä laulu! kehui renki.

-Kenenkä tekemä?

-Tuon Leppäsen, joka tuolla tuonnempana laulaa. Se on meidän kylästä kotosin.

-Mitäs se siellä laulaa?

Se laulaa sitä laulua laulajapojasta, jonka hän on itse tehnyt ja painattanut ... kuuletko, nyt se taas sitä laulaa...

Mies kuunteli hyvin tarkkaan ja näytti siksi hetkeksi ihan selviävän, vaikka hänen näkönsä muuten oli humalaisen.

-Ei se ole sen oma tekemänsä ... se mies ei ole ikipäivinä omia sanojaan sointuun saanut... Tuo laulu on toisen miehen tekemä, ja sitä lauletaan meidän puolella läämältään ... vanha laulu!

-Kenenkä tekemä se sitten on?

-Se on toisen miehen tekemä, joka on paljon muitakin lauluja tehnyt ja osaa tehdä vaikka milloin!

-Ettäkö sinun ... elä! ... elä!

-Olipahan kenenkä tahansa, mutta meidän puolella se tehty on.

-Mistä paikoin sitä olette? kysyin minä, ja siihen kysymykseen yhtyivät nilsiäläisetkin.

-Niin minäkö? Mistäkö olen?

-Tämänlainen mies mä oon ja tämänlainen kolla, Mutta sen minä sanon suorastaan, että Pyhäjärveltä ollaan.

Nilsiäläinen renkimies joutui tästä vastauksesta ihan tyrmetyksiin:

-Ky-kyllä jo pitää uskoa, että olet oikea laulaja, etkä kaiketi muiden lauluja laula!-tunnusti hän tuossa sydämensä pohjasta eikä herennyt miestä ihmetellen tarkastelemasta.

Toveri taas käsitti asian toisella tavalla. Hänkin kävi kummiinsa, mutta ei hän kuitenkaan omiin ihmeisiinsä vaipunut. Hän oli niitä miehiä, jotka, jos jotain erikoisempaa näkevät tai kuulevat, ihastuvat siitä siksi, että saavat sen muille ilmoittaa. Ja silloin on niillä aina kova kiire, ettei vain muut ennen ennättäisi. Sanaakaan sanomatta pyörähti räättäli väkijoukkoon päin, joka tungeskeli viisukauppiaan ympärillä.

Rukkasiaan heilutellen huusi hän joukkoon:

-Tulkaapas tänne, miehet! Täällä on semmoinen mies, jota ei ole vielä ennen nähty eikä nähdä vastakaan ... se tekaisee laulun tuossa paikassa vaikka mistä!

Markkinamiehet ovat kuin herneet seulan pohjalla. Jos sitä vähänkin kopahuttaa, tärähtävät ne ja pyörivät heti kohta paikasta toiseen ja yhtä herkästi taas takaisin.

Tuskin he olivat kuulleet, että jotain uutta oli nähtävänä, kun jo tuossa paikassa olivat kiertäyneet kehään

laulajapojan ympärille.

-Se on semmoinen mestari tuo tuossa viisuja tekemään, kertoi nyt vuorostaan renki, että kun rupeaa, niin tekaisee värssyn vaikka mistä tahansa, ja sen tekemiä lauluja se tuo Leppänenkin laulaa. Mutta ei se ilman laula, sille pitää antaa viinaa, ja jos mitä kysyt, niin siltä et oikeata vastausta saakaan, vaan runoon vain kaikki tyyntä. Tarjotkaapa miehet viinaa, jos kellä on!

Miesjoukossa oli muuan rehevä pohjalainen, torniolainen hevossaksa. Ylpeästi tunkeutui hän esille, veti turkkinsa povesta komeasti päällystetyn konjakkipullon ja ojensi sen pyhäjärveläiselle.

-Kas, täsä saat, eikä tämä pelkkää prantusta olekaan! Kattos, poika, täsä on kolmen markan konjakkia! Otapas tästä koriasta pullosta ja anna sitten songisi soida, jos et ehkä ollekaan stöveli koko mies.

Mutta miespä ei huolinutkaan ottaa vastaan tarjousta. Hän kumartui eteenpäin, tirkisti pohjalaista aivan silmästä silmään, ja samassa kun hän siinä tekaisi laulun:

*-Tääll' yks' on ylpiäs ittestään ja toinen hevosistaan-
Mutt' Tornion-herra on kummastai ja paksusta
putelistaan,*

kaivoi hän niinikään, mutta housunsa taskusta, esille hänkin pullon, keikisti siitä ryypyn ja lauloi taas:

*-Pohjalainen se prameileepi konjakkipullollansa. Savon
poika se tyytyypi vain halpaan viinahansa.*

Markkinaväki räjähti nauruun kuin yhdestä suusta. Nolona työnsi pohjalainen halveksitun pullonsa takaisin poveensa ja vetäytyi hammasta purren väkijoukon taa. Naurua kesti vain yhä, ja pistosanoja sateli joka haaralta hänen jälkeensä: